

УДК 657

*П.М. Хомик,
здобувач,
Вінницький фінансово-економічний
університет*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ТРАНСПОРТНО-ЕКСПЕДИТОРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

У статті визначено місце та значення облікової політики в системі бухгалтерського обліку на транспортно-експедиторських підприємствах та запропоновано шляхи її удосконалення

У процесі створення системи управління та організації бухгалтерського обліку на транспортно-експедиторських підприємствах вагоме значення належить обліковій політиці підприємства. Від вдало сформованої облікової політики залежить ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства. Ключовим завданням облікової політики є забезпечення організації бухгалтерського обліку на підприємстві як цілісної системи з урахуванням всіх аспектів облікового процесу. Операції з транспортного експедирування є особливим видом господарських операцій, що потребує належного облікового відображення. Законодавче регулювання відображення у бухгалтерському обліку таких операцій має ряд недоліків, тому облікова політика в частині операцій транспортного експедирування повинна забезпечувати основні вимоги до ведення бухгалтерського обліку.

Отже, на сьогодні залишається не розробленим проблемним питанням встановлення значення облікової політики як інструменту забезпечення управлінської ланки обліковою інформацією, зокрема в частині управління рухомим складом суб'єкта господарювання та формуванням собівартості транспортно-експедиторських підприємств.

Розгляду загальних питань, пов'язаних з обліковою політикою, присвячені праці таких вітчизняних та зарубіжних вчених, як Т.В. Барановська [1], О. Будько [2], В.М. Жук та В.М. Пархоменко

[10], С.О. Левицька [6], О.А. Наумчук [9], М.С. Пушкар та М.Т. Щирба [11], В.А. Шпак [12] та ін. Також питання облікової політики ключовим в своїх дослідженнях визначали російські вчені: С.С. Биков [3], А.М. Гомбоева [4], М.О. Іванов [5], Н.М. Макарова [7], С.В. Минов [8] та ін.

Бухгалтерський облік виступає джерелом інформації для забезпечення ефективності фінансового планування і, як наслідок, інструментом реалізації ефективної та налагодженої діяльності транспортно-експедиторських підприємств, у зв'язку з забезпеченням інформаційних потреб, на основі яких воно здійснюється. Правильно організований бухгалтерський облік стає інструментом ефективності прийняття управлінських рішень, зокрема, при налагодженні роботи транспортно-експедиторських підприємств.

Облікова політика підприємства в зарубіжній практиці виникла внаслідок усвідомлення необхідності централізованого регулювання бухгалтерського обліку, через його загальносуспільне значення та можливості задовольняти потреби в інформації різних категорій користувачів. Водночас в Україні поява облікової політики – це результат процесу реформування бухгалтерського обліку, орієнтиром якого обрані Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) [1, с. 23].

Важливою умовою раціонального використання автомобільного транспорту є ефективно налагоджена система бухгалтерського обліку, що має забезпечувати:

- правильне документальне оформлення господарських і фінансових господарських операцій, своєчасний і точний облік матеріальних цінностей і грошових коштів, виконаних робіт та наданих послуг, контроль за використанням паливно-мастильних матеріалів;

- правильне визначення результатів господарської діяльності – собівартості автоперевезень і послуг, прибутку та рентабельності;

- виявлення та аналіз фактів, зумовлюючих результати діяльності підприємства, невикористаних резервів.

Дослідження практики діяльності транспортно-експедиторських підприємств, зокрема, практики ведення

бухгалтерського обліку їх витрат, підтверджує, що надання інформації для прийняття управлінських рішень щодо рівня витрат здійснюється не оперативно, що знижує достовірність та повноту відображення результатів формування собівартості транспортно-експедиторських послуг.

Серед причин такого стану бухгалтерського обліку витрат транспортно-експедиторських підприємств можна вказати наступні:

- 1) недосконалість організації бухгалтерського обліку витрат на транспортно-експедиторських підприємствах;
- 2) недосконалість процесу калькулювання собівартості транспортно-експедиторських послуг.

Завдання бухгалтерського обліку для транспортно-експедиторських підприємств (табл. 1).

Таблиця 1

Завдання бухгалтерського обліку на транспортно-експедиторських підприємствах

<i>№ з/п</i>	<i>Завдання бухгалтерського обліку</i>	<i>Завдання бухгалтерського обліку на автотранспортному підприємстві</i>
1	Збереження майна власника	- підвищення економічної ефективності використання матеріально-технічної бази транспортно-експедиторських підприємств; - поліпшення структури автотранспортного парку підприємства
2	Визначення (квантифікація) фінансового результату	- забезпечення формування собівартості транспортно-експедиторських послуг та її врахування при визначенні (квантифікації) фінансового результату
3	Передача інформації про фінансовий стан та результативність діяльності підприємства	- формування інформаційної бази управління транспортно-експедиторським підприємством як суб'єктом господарювання сфери послуг та автомобільним транспортом як галуззю народного господарства

Ведення бухгалтерського обліку на транспортно-експедиторських підприємствах здійснюється згідно облікової політики, сформованої відповідно до діючого законодавства (табл.2).

В обліковій політиці транспортно-експедиторських підприємств слід встановити дотримання основних положень з обліку як оборотних так і необоротних активів, а саме: правильне

та своєчасне документальне відображення операцій надходження, використання та списання транспортних засобів та паливно-мастильних матеріалів.

Дотримання даних вимог у процесі формування облікової політики забезпечують раціональне здійснення організації та методики бухгалтерського обліку операцій на транспортно-експедиторських підприємствах.

Таблиця 2

Складові елементи облікової політики на підприємствах транспортно-експедиторської діяльності

<i>№ з/п</i>	<i>Складові облікової політики</i>	<i>Елементи облікової політики</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
1	Організаційна	Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку Структура бухгалтерської служби Форма організації роботи облікового персоналу Порядок захисту конфіденційної організації Відповідальність за ведення бухгалтерського обліку
2	Технічна	Форма ведення бухгалтерського обліку Внутрішні правила документування господарських операцій Робочий план рахунків бухгалтерського обліку для автотранспортних підприємств Строки проведення інвентаризації Форми внутрішніх бухгалтерських документів Порядок документообороту первинних документів
3	Методична	Оцінка вартості і строків корисного використання об'єктів основних засобів Порядок і строки нарахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів Порядок оцінки орендованих і переданих в оренду об'єктів основних засобів Порядок формування первісної вартості об'єктів основних засобів Порядок формування первісної вартості запасів, в т.ч. паливно-мастильних матеріалів Порядок і норми списання паливно-мастильних матеріалів Порядок обліку та списання шин та акумуляторних батарей Порядок формування первісної вартості транспортно-експедиторських послуг Порядок формування фондів та резервів

Послуги транспортного експедирування умовно можна поділити на основні та додаткові (табл.3.)

Таблиця 3

Характеристика та види транспортно-експедиторських послуг

<i>№ п/п</i>	<i>Послуги</i>	<i>Види</i>
1	Основні	Обов'язок експедитора організувати перевезення вантажу транспортом і за маршрутом, вибраним експедитором або клієнтом, зобов'язання експедитора укласти від свого імені або від імені клієнта договір перевезення вантажу, забезпечити відправлення й отримання вантажу
2	Додаткові	Перевірка кількості та стану вантажу, його завантаження й розвантаження, сплата мита, зборів і витрат, покладених на клієнта, зберігання вантажу до його отримання в пункті призначення, отримання необхідних для експорту та імпорту документів, виконання митних формальностей, тощо

Таким чином, результати проведених досліджень дозволяють зробити висновок, облікова політика суб'єкта господарювання – це сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються суб'єктом господарювання для ведення поточного обліку, складання та надання фінансової звітності в межах, визначених Законом України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність”.

Розроблені положення облікової політики підприємства в частині організації і методики бухгалтерського обліку на транспортно-експедиторських підприємствах сприяють забезпеченню єдності облікових процедур та раціональну організацію бухгалтерського обліку, а також дозволять підвищити ефективність управління активами на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Барановська Т.В. Облікова політика підприємств в Україні: теорія і практика: дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04 / Тетяна Вікторівна Барановська. – Київ, 2005. – 180 с.
2. Будько О. Облікова політика як інструмент впливу на фінансові результати діяльності підприємства / О. Будько // Економічний аналіз. – 2010. – № 5. – С. 232-235.
3. Быков С.С. Снижение издержек налогообложения организации на основе применения учетной политики: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.10 / Степан Сергеевич Быков. – Иркутск, 2009. – 213 с.

4. Гомбоева А.Н. Формирование учетной политики сельскохозяйственных организаций: дис. ... канд. экон. наук: 08.00.12 / Алла Николаевна Гомбоева. – Москва, 2006. – 210 с.
5. Иванов М.А. Аналитическое обеспечение формирования оптимальной учетной политики предприятия: дис. ... канд. экон. наук: 08.00.12 / Михаил Алексеевич Иванов. – Саратов, 2000. – 194 с.
6. Левицька С.О. Організація обліку: [навч. посібник] / С.О. Левицька. – Рівне: НУВГП, 2008. – 219 с.
7. Макарова Н.Н. Налоговый учет и учетная политика для целей налогообложения: [монографія] / Н.Н. Макарова. – Волгоград: Волгоградское научное издательство, 2009. – 182 с.
8. Мынов С.В. Методологические проблемы формирования учетной политики кредитных организаций в Российской Федерации: дис. ... канд. экон. наук: 08.00.12 / Сергей Вячеславович Мынов. – Астрахань, 2002. – 192 с.
9. Наумчук О.А. Основні засоби: методика обліку і формування облікової політики: дис. ... канд. экон. наук: 08.06.04 / Ольга Анатоліївна Наумчук. – Донецьк, 2005. – 182 с.
10. Пархоменко В.М. Бухгалтерський облік на підприємствах АПК: посібник по застосуванню нормативно-методичних документів з бухгалтерського обліку в Україні: Том I. / В.М. Пархоменко; За ред. В.М. Пархоменка, В.М. Жука. – К.: ІАЕ, 2004. – 826 с.
11. Пушкар М.С. Теорія і практика формування облікової політики: [Монографія] / М.С. Пушкар, М.Т. Щирба. – Тернопіль: Карт-бланш, 2010. – 260 с.
12. Шпак В.А. Облікова політика – складова організації бухгалтерського обліку / В.А. Шпак // Вісник Хмельницького національного університету / Економічні науки. – Хмельницький, 2009. – № 6. – Т. 1 – С. 203-205.